מה: שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

והא מאה נשי בתרי גברי דמיין. לענין קנוק תפלה[א] ולענין כל דבר שבעשרה ואפילו הכי משכינן להו כשלשה וה"ה לשנים אבל לא מצי למימר כחד דמיין לחינן יכולות לזמן דהא קתני נשים מזמנות לעצמן ורש"י פירש כתרי לענין חובה לחין חייבות ומשום הכי לא מזמנות והוא הדין לשנים: **שאני התם דאיכא דעות.** מכאן משמע דנשים יכולות לזמן לעצמן וכן עשו בנות רבינו אברהם חמיו של רבינו יהודה ע"פ אביהן ומיהו לא נהגו העולם כן וקשה אמאי לא נהגו מדקתני מזמנות משמע דקאמר חייבות לזמן וי"ל דנשים מזמנות לעצמן הייט אם לו לזמן מזמנות וכן משמע קצת הלשון מדקתני בסמוך נשים ועבדים אם לו לזמן אין מזמנין ועוד דמדמה ליה[ב] הגמרא לנשים משמע דחובה ליכא והא דקאמר בריש ערכין (דף ג. וסס) הכל מחויבין בזימון לאתויי נשים לענין רשות קאמר ולא לענין חובה ונשים צריך עיון אם יוצאות בברכת הזימון של אנשים מאחר שאין מביאות ויש מביאין ראיה שיוצאות מדאמר לקמן סופר מכרך וכור יוצא מכאן משמע שאף הנשים יוצאות בהמ"ז שלנו מיהו יש לדמות אותה ראיה דשאני כור שמבין בלשון הקדש ויודע קצת מאי קאמר אבל אינו יודע לברך אבל נשים שאינן מביאות בלי מאי למימר דלא נפקי והא דאמרי' במגילה (פ"ב ד' יח.) לועז שמע אשורית יצא פרסומי ניסא בעלמא שאני כדאמרינן התם (דף יח.) האמתמרים בני הרמכים מי ידעינן מאי ניהו: **אי** הכי אימא סיפא. לא גרס אי הכי דהא אפי' מעיקר' נמי הוה מצי למפרך מסיפא דאין מזמנין: **רב** זביד אמר ברוך הוא ומבורך. ונה"ג פסק ברוך הוא ומבורך[ג] שמו תמיד לעולם ועד ואי הוה עשרה עני בתרייהו ברוך הוא אלהינו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד: **הא** בבונה ירושלים הא בשאר ברכות. פר"מ וה"ג די"מ בכל ברכה וברכה כגון אמר יתפאר וכיוצא בו[ד] ומיהו פוק חזי מאי עמא דבר שלא נהגו לענות אמן אלא אמר בונה ירושלים דבהמ"ז:

רב אשי עני ליה בלחישה. וכן פסק בה"ג ועוד לדידן דליכא פועלים אפילו אחבי מוזה: לא

דניחא להו דמקבע להו בחובה (מעיקרא) ת"ש[ו] נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנים לעצמן נשים ועבדים וקטנים אם רצו לזמן אין מזמנין[ז] (והא נשים אפילו מאה) והא מאה [א] נשי כתרי גברי דמיין וקתני נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנין לעצמן שאני התם דאיכא דעות א"ה אימא סיפא נשים ועבדים אם רצו לזמן אין מזמנין אמאי לא והא איכא דעות שאני התם משום פריצותא תסתיים דרב דאמר אם רצו לזמן אין מזמנין דאמר רב דימי בר יוסף אמר רב שלשה שאכלו באחת ויצא אחד מהם לשוק קוראין לו ומזמנין עליו טעמא דקוראין לו הא לא קוראין לו לא שאני התם דאקבעו להו בחובה מעיקרא אלא תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר אם רצו לזמן אין מזמנין דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן שנים שאכלו כאחת אחד מהן יצא בברכת חבירו והוינן בה מאי קא משמע לן תנינא[ח] נשמע ולא ענה יצא ואמר רבי זירא לומר שאין ברכת הזימון[ט] ביניהם תסתיים א"ל רבא בר רב הונא לרב הונא והא רבנן דאתו ממערבא אמרי אם רצו לזמן מזמנין מאי לאו דשמיע להו מר' יוחנן לא דשמיע להו מרב מקמי דנחית לבבל: גופא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב [י]שלשה שאכלו כאחת ויצא אחד מהם לשוק קוראין לו ומזמנין עליו אמר אביי והוא דקרו ליה ועני אמר מר זוטרא ולא אמרן אלא בשלשה אבל בעשרה עד דנייתי מתקיף לה רב אשי אדרבה איפכא מסתברא תשעה[כ] נראין כעשרה שנים אין נראין כשלשה [ל]והלכתא כמר זוטרא מ"ט[מ] כיון דבעי לאדכורי שם שמים בציר מעשרה לאו אורח ארעא אמר אביי נקיטינן שנים שאכלו כאחת מצוה ליחלק[נ] תניא נמי הכי [ס]שנים שאכלו כאחת מצוה ליחלק במה דברים אמורים כששניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא: אמר רבא [ע]הא מילתא אמריתא אנא ואיתמרה משמיה דרבי זירא כוותי [פ]שלשה שאכלו כאחת אחד מפסיק לשנים ואין שנים מפסיקין לאחד ולא והא רב פפא אפסיק ליה לאבא מר בריה איהו וחד שאני רב פפא [צ]דלפנים משורת הדין הוא דעבד יהודה בר מרימר ומר בר רב אשי ורב אחא מדפתי כרכי ריפתא בהדי הדדי לא הוה בהו חד דהוה מופלג מחבריה לברוכי להו [ק](יתבי וקא מיבעיא להו) הא דתנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן הני מילי היכא דאיכא אדם גדול אבל היכא דכי הדדי נינהו חלוק ברכות עדיף בריך אינש[ר] לנפשיה אתו לקמיה דמרימר אמר להו ידי ברכה יצאתם [ש]ידי זימון לא יצאתם וכי תימרו ניהדר ונזמן [ת]אין זימון למפרע בא ומצאן כשהן מברכים מהו אומר אחריהם רב זביד אמר ברוך ומבורך רב פפא אמר עונה אמן ולא פליגי [א"]הא דאשכחינהו דקא אמרי נברך והא דאשכחינהו דקא אמרי ברוך אשכחינהו דקא אמרי נברך אומר ברוך ומבורך אשכחינהו דקא אמרי ברוך עונה אמן תני חדא העונה אמן אחר [ב"] ברכותיו הרי זה משובח ותניא אידך הרי זה מגונה לא קשיא [ג"]הא בבונה ירושלים הא בשאר ברכות אביי עני ליה בקלא כי היכי דלשמעו פועלים וליקומו דהטוב והמטיב לאו דאורייתא רב אשי עני ליה בלחישא כי היכי דלא נזלזלו בהטוב [ד"] והמטיב ר'

דניחא להו דמקבע להו בחובה. דגדול המצווה ועושה: **אם רצו אין מזמנים.** כדמפרש טעמא לקמן אפילו הכי קביעותא נהא משום פריצותא כין דנשים כין דמשכב זכור דעבדים כקטנים: **דאפילו מאה כפרי דמיין.** לענין חובה לחין חייבות לזמן הני מילי מזמנין והוא הדין לנשים: **דאיכא דעות.** דאע"ג דלענין חובה אין חייבות לענין רשות דעות אלמה חשיבי לרבותא טפי משני אנשים דאיכא משום גדלו לה' אחי: **קוראין לו.** להודיעו שהם רוצים לזמן ויפנה אליהם במקום מעמדו ודי להם בכך: **ומזמנין עליו.** ואע"פ שאינו בא אלמלא: **ואמר רבי זירא לומר שאין ברכת הזימון ביניהן.** לא בא לגמדנו אלא שאין לריכין זימון דכיון דאחד יוצא בברכת חבריו אשמעינן דאין זימון דאי יש זימון ברכת שניהם היא שהרי אומר נברך והוא עונה ברוך הוא: **לאו דשמיע להו מרבי יוחנן.** דכר מערבא הוא דאילו רב בבבל הוה ובני מערבא היכא שמיע להו: **והוא דקרו ליה ועני.** שמעון הוא אלמלא ועונה ברוך הוא: **לא אמרן.** דלא לריך למימי גבייהו אלא שלשה אבל עשרה שיטורפו משום הזכרת השם על דאתי גבייהו: **נראין כעשרה.** דאין אדם ממהר להכמין בין עשרה לתשעה: **מצוה ליחלק.** ולברך כל אחד בפני עצמו בין ברכת המוציא בין ברכת המזון: **אחד מפסיק לשנים.** אם גמרו הנשים שעודתן ורוצין לזמן דרך ארץ הוא שיהא האחד מפסיק את שעודתו עד שיחמנו עליו עד ברכת הזן דהיינו ברכת זימון ואחר וגומר שעודתו אבל שנים אין עליהם להפסיק בשביל הימיד ויימתין עד שיגמרו: **לפנים משורת הדין.** לאתסוביה: **לא הוה בהו** (ה). מופלג בחכמה ובוקנה מן השנים: **דאיכא אדם גדול.** שהגדול מברך כדפסקינן לקמן הלכתא (דף מז.): **בא ומצאן.** אחד מן הסוק בא ומצא שלשה שהיו מזמנין: **ברוך ומבורך.** דלא מצי למימר שאכלנו משלו: **הא.** דקאמר ברוך ומבורך כלשאכחינהו דקאמר המזמן נברך. אבל אשכחינהו דעבו ברוך הוא עונה בתרייהו אמן: **כי היכי דלשמעו פועלים.** שהיא סוף הברכות הרי זה משובח וכן בסוף ברכות דקריאת שמע שחרית וערבית. ואחר כל ברכותיו דקתני בברייתא הרי זה משובח אחר גמר כל ברכותיו קאמר ואחר כל ברכותיו דקתני הרי זה מגונה בסוף כל ברכה וברכה קאמר: **כי היכי דלשמעו פועלים.** וידעו שנגמרה כל הברכה שהרי אין המברך עונה אמן אלא לבסוף: **וליקומו.** לעבודתייהו. ואי משום דקמפקע להו מהטוב והמטיב לא איכפת ליה דקסבר דלאו דאורייתא היא אלא ביכנה תקנה על הרוגי ביתר שנתנו לקבורה(ה): **רב אשי עני.** להוא אמן בלחישה כי היכי דלא לשמעו וידעו אשם גמר הברכות וזלזלו בהטוב והמטיב. ומיהו משום דסוף כל ברכותיו היה ותניא בברייתא ה"ז משובח לא אני ליה: קטינא

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ח מהלכות ברכות הלכה ז סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' קצו סעיף ו:
יד ב מיי' פ"ח שם הלי' יא סמג שם טוש"ע א"ח סי' ריג סעיף ב:
טו ג ד מיי' פ"ח שם הלכה יג סמג שם טוש"ע א"ח סימן קצד סעיף ב:
טז ה מיי' שם הלי' טו סמג שם טוש"ע א"ח סי' קצו סעיף ח:
יז ו מיי' פ"ז שם הלי' י סמג שם טוש"ע א"ח סי' ר סעיף ח:
יח ז טוש"ע א"ח סימן קצד סעיף ח:
יט ח מיי' פ"ח שם הלי' יח סמג שם טוש"ע א"ח סי' קצו סעיף ח:
כ ט מיי' פ"ח שם הלי' טו (יח) סמג שם טוש"ע א"ח סי' קפח סעיף ח וסי' רטו סעיף ח:
כא י טוש"ע א"ח סי' קפח סעיף ב:

רבינו חננאל

ת"ש נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנין לעצמן נשים ועבדים וקטנים אם רצו לזמן אין מזמנין וכו' אמאי והא איכא דעות שאני התם משום פריצותא. ונשים דלכל מילי לא חשיבי, לענין זימון כיון דחייבות בברכת המזון הלחא נשים מזמנות וכן עבדים. ועבדים ונשים אם רצו לזמן אין מזמנין משום פריצותא. גופא אמר רב דימי אמר רב שלשה שאכלו באחת ויצא אחד מהן לשוק קוראין לו ומזמנין עליו אמר אביי והוא דקרו ליה ועני. פירוש, דשמעי קלא דאמר אתינא אתינא. אמר מר זוטרא ולא אמרן אלא בשלשה וכו'. והני מילי בשלשה אבל בעשרה לא מדכרי אלהינו עד דאתי ויתיב בהדייהו, וכן הלכתא דכיון דבעו לאדכורי שם בציר מעשרה לא יכלי. שלשה שאכלו כאחת אחד מפסיק לשנים. כלומר, ראחד חייב להפסיק לשנים, ואחר שברכו ברכת זימון אם רצה לגמוד סעודתו לעצמו מברך המוציא ואוכל כל צרכי ושוב מברך ברכת המזון לעצמו. ושנים אין מפסיקין ליחיד. פירוש, אין חייבין להפסיק, ומיהו אי בעי למיעבד הרשות בידם. הכי מוכח סוגיא דהלמודא. יהודה בר מרימר ומר בר רב אשי ורב אחא מדפתי כרכי ריפתא בהדי הדדי, פי', היינו פת והיינו נהמא. [לא הוה בהו מר דהוה מופלג מחבריה לברוכי להו. פי', לא היה אחד מופלג ומעולה בחכמה אלא כולן שוין]. [אין זימון למפרע. כלומר, אין זימון אחר הברכה]. ותניא אידך הרי זה מגונה. אוקימנא בשאר ברכות, אבל בבונה ירושלים וכיוצא בהן שהן סוף ברכות הרי זה משובח. ומפרש בחלמוד ארץ ישראל כאן לכתחלה כאן לבסוף. ורב אשי דהוה בתראה הוה עונה אמן דבונה ירושלים בלחישא, כי היכי דלא ליפוק סליקא ברכת המזון ואתו לזלזולי בברכת הטוב והמטיב. שמע מינה דמשום שהיא ברכה אחרונה וכיוצא בה כל ברכה אחרונה עונין אחריה אמן.

מסורת הש"ס

(א) (ערכין ג.), כ) (ד' מיכות הגלו לריכין מוקן ומדברי רש"י נראה דגרים וכא אפי' מאה כפי' מתרי גברי דמיין), ג) טוסה לח: (ע"ש היטב), ד) (כפ"ל הזמון), ה) מגילה כג.: ו) חולין קו., ז) (מכמות מ:), ח) (לעיל ז. וש"נ), ט) (ל"ל אמרי וכ"ל ברי"ף ורא"ש), י) (לקמן כ.), כ) (לקמן מח:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' נראין כפפרה. נ"ב ע"ל פוף דף מ"ו: (ב) שם ברכן לאיש אינישא לעפשיה: (ג) שם אמר כל ברכותיו: (ד) שם דלא לדולדוי רבנן בהמוזכ: (ה) רש"י ד"ה לא הוה בהו חד מופלג:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והא נשים אפי' מאה (והא מאה) תא"מ:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש הוסיף, ולענין קריאת המגילה וקריאת ס"ת. ב. בתוס' רי"ש כתב, וגם מדמייתי מינה תלמודא לשנים דמאה נשים כתרי היינו אם רצו לזמן מזמנים. ג. בתוס' רי"ש גרס, ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד (השמיט את המלה הוא). ד. בתוס' רי"ש כתב. בגון ישתבח דהוי סיום ברכה דסוף פסוקי דזמרא וכן יהללוך דהלל וסוף ברכות דר"ח וכיוצא בהם. "ובסוף דבריו כתב" הא דנקט בונה ירושלים לרבותא נקטיה דאע"ג דאינה סיום כל הברכות אלא סיום ברכות דאורייתא.

מוסף רש"י

נשים מזמנות לעצמן. שלש נשים, וכן שלשה עבדים, אבל אין שתי נשים לו שני עבדים מצטרפין עם אנשים, נשים ונשנים, שאין הנשים לומרות ברית ואין העבדים אומרים על מזלמנו (שרכין ג.). מצוה ליחלק. הואיל ואין כאן שלשה (חולין קו.). אין זימון למפרע. מסמיך, ודי דמון לא יצא (לקמן נ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com